

Leto XIX. Stev. 63
 DIREKTOR BORBE
 VLAJKO BEGOVIĆ
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN ŠIBL
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska PR AVICA

BORBA

GLASILO ZVEZE
 KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

„LJUDSKA PRAVICA“
 USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
 1934 MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 14-DNEVNIK IN
 TEDNIK. OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
 KOT „BORBA“ ZA SLOVENIJO

DELO GOSPODARSKIH ODBOROV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Rako homo odpravili težave v našem elektroenergetskem sistemu

Ljubljana, 15. marca
 V okviru priprav za delo obeh zborov Ljudske skupščine so danes zasedali vsi štirje odbori za družbeni plan in proračun. V gospodarskem odboru Republiškega sveta se je razprava, ki se je nanašala na smernice za razvoj gospodarstva v republiki, osredotočila na zadnjo trenutno krizo v proizvodnji električne energije, njene posledice in ukrepe, ki bi jih bilo treba v planu nakazati, da bi se v bodoče preprečila. V gospodarskem odboru zbora proizvajalcev pa so obravnavali prvi del družbenega plana.

Gospodarski odbor republiškega zbora je prišel do naslednjih zaključkov: Izvršni svet naj določi sredstva za raziskovalna in pripravljalska dela za gradnjo akumulacijske hidrocentrale v času pomanjkanja vode naj izvršni organi usmerjajo izkoriščanje javnih termocentral ter central industrijskih podjetij, glede vprašanja tarif za električno energijo pa naj bi se njih ureditev, ki jo je Izvršni svet že načel, nemara dopolnila s pomočjo zaključkov posebne republiške komisije.

V živahno razpravo v gospodarskem odboru Republiškega zbora je posegla vrsta poslancev. Tone Boie je v zvezi z začasno zinsko krizo v proizvodnji električne energije opozoril tudi na njene subjektivne vzroke: pomanjkanje ustreznih zalog premoga pri centralah, kreditov za ustvarjanje zalog v poletnem času, na neustrezno razdelitev električne energije na posamezne večje industrijske potrošnike, na težave spritno remontov. Stavil je vrsto predlogov, med njimi tudi vključitev tovarniških central v javno omrežje, če bi to narekovali splošni interesi. Mara Dermastja se je zavzela za znižanje tarif v široki potrošnji. Miran Košmelj je načel v zvezi z elektrifikacijo regulacije rečnih strug in hudournikov, vprašanje lokalnih central in plansko znižanje produkcije v termocentralah.

O vprašanju zaloga premoga pri večjih industrijskih potrošnikih so bila mnenja deljena, ali naj se ustvarjajo pri rudnikih ali neposredno pri podjetjih, ki za to nimajo ustreznih pogojev.

Podpredsednik odbora Viktor Avbelj je podprl predlog Toneta Boleta za uvedbo preferencialnih tarif. Kar se pa tiče izgradnje lokalnega omrežja central, se je izrekel zanj le, kolikor bi ta ne šla na račun presežne sečnje lesa, posebnih kreditov in davčnih olajšav v korist graditeljev. Označil je tudi za neustrezne regrese v kmetijstvu za elektromotorje. O tem so govorili še Matevž Hacc, inž. Gašpar Muha in še posebej predsednik Ivan Maček ter je nazadnje prevladalo mnenje, da je treba elektrifikacijo vasi spritno njenega temeljnega vpliva na obči dvig gospodarstva in kulturnega standarda pospešiti.

Za Izvršni svet je podpredsednik dr. Marjan Breclj pojasnil, da je v teku natančna preiskava o vzrokih to zimo na-

Dr. Marjan Breclj je še ugovarjal, da so gradnje na Mostah in v Vuhredu iz letošnjih trans kreditov NB zagotovljene. Z od kraja navedenimi zaključki je odbor zaključil dopoldanski del svojega današnjega zasedanja.

V odboru zbora proizvajalcev se je prav tako razvila živahna debata o izostankih električne energije v januarju in februarju. Inž. Pipan je sodil, da bo nastale izgube v okviru plana težko nadoknaditi. Član Izvršnega sveta Zoran Polič je v svojih pojasnitvah omenil še posebej škodo, ki je nastala v proizvodnji cementsa.

Odbor je razpravljal tudi o začasni brezposelnosti, ki je z njo računati predvsem pri ženskah in mladinskih kadrih. Polič pa je opozoril v tej zvezi na možnost vključevanja ženske delovne sile v tekstilno in živilsko industrijo, mimo tega pa še napovedano gradnjo avtostrade Ljubljana—Zagreb.

V odboru so posebej razpravljali tudi o kmetijstvu. Inž. Vilma Pirkovič ter podpredsednik Anton Truden sta zagovarjala večjo podporo kmetijstvu v obliki regresov, ki se po planu v primerjavi s preteklim letom zmanjšajo od 70 na 40%. Za Izvršni svet pa je Zoran Polič razložil destimulativni vpliv regresov, ki so se omejili za letos le na mehanizacijo.

IZJAVA GENERALA HAMOVIČA NAŠA VOJAŠKA DELEGACIJA SE JE VRNILA IZ TURČIJE

Povsod so jo toplo sprejeli, povsod je bila deležna velike pozornosti borcev in oficirjev turške vojske

Skoplje, 15. marca. Danes se je vrnila v Skoplje naša vojaška delegacija z generalom Hamovičem na čelu, ki je bila kot gost I. turške armije na prijateljskem obisku pri turški vojski. General Hamovič je ustregel želji novinarjev in opisal vtise delegacije s potovanja po Turčiji. Med drugim je rekel:

»Mudili smo se pri mnogih enotah in ustanovah prijateljske turške vojske. Povsod smo videli red, disciplino in visoko moralo. To je močna vojska, opremljena z moderno tehniko in po potrebi bo lahko izpolnila vse naloge glede obrambe neodvisnosti Turčije. Povsod, kamor smo prišli, smo bili deležni prijateljstva, topline in prisrčnosti oficirjev in borcev prijateljske turške vojske. Seznanili smo se z mnogimi oficirji Prve turške armije in izmenjali z njimi mnenja. Tudi to bo pripomoglo k medsebojnemu zblizanju na-

rodov in poglobitvi odnosov med obema državama ter njunimi oboroženimi silami, kar je bil glavni cilj našega obiska.«

Ko so generala Hamoviča vprašali, kako je z zanimanjem Turčije za bližnji obisk maršala Tita, je odgovoril, da se v Grčiji in Turčiji ljudje zelo zanimajo za obisk predsednika Tita. N. M.

Lothar Bolz ostavljen?

Dunaj, 15. marca. Radio Dunaj poroča, da vzhodnonemški zunanji minister Lothar Bolz že osmi dni ne opravlja svojih poslov. Ista vest trdi, da v zvezi z njim po nalogu predsednika vzhodnonemške vlade Grotewohla teče preiskava. Bolz je član narodne stranke in je šele pet mesecev zunanji minister.

Saragatova struja

Rim, 15. marca (Tanjug). Po včerajšnjih volitvah novega izvršnega odbora in političnega tajnika socialne demokratske stranke so štirje predstavniki desne struje v vodstvu odstopili in znak protesta, ker nobenega predstavnika te struje niso izvolili v izvršni odbor.

Ker so poprej odstopili tudi predstavniki leve struje v vodstvu, ima zdaj vse važne pozicije v stranki Saragatova struja centra.

Zeneva brez Etiopije in Južne Koreje

Pariz, 15. marca (AFP). Nizozemska vlada je izjavila, da je pripravljena udeležiti se ženevske konference.

Iz dobro obveščenih krogov je prišla vest, da sta edinole Etiopija in Južna Koreja odklonili povabilo, naj se udeležijo te konference.

NAJVEČJI ŠKANDAL POVOJNE ITALIJE

»Afera Montesi« ogroža vladno večino

Nadaljevanje razprave zoper novinarja Muto — Izpoved prič — Piccioni hoče na vsak način odstopiti — Veliki škandal sprožil vrsto manjših — Kdo bo v imenu vlade vodil preiskavo?

(Posebej za »Borbo«)
 Rim, 15. marca
 Ogromna množica ljudi je zaprla danes vse dohode k rimski pravosodni palači. Uradno so nadaljevali obravnavo zoper novinarja Silvana Muto, ki je obdolžen širjenja »lažnih vesti«. Dejansko pa so nadaljevali obravnavo zoper italijansko družbo, na kateri je obtoženega spritno okoliščin doletela vloga tožitelja.

Množica je sprejela Mutov prihod v pravosodno palačo z dolgotrajnim ploskanjem. Branilci so danes pripeljali sedem prič, ki naj izpovedo, da je Wilma Montesi umrla pod vplivom mamil na orgiji uglednih osebnosti, da pa je policija, da bi te osebnosti — kar velja zlasti za Piccionijevega sina — ubranila pred škandalom, insecirala »nesrečno utopitev« dekleta na plaži Tor Vaglianica. Glavna priča Adriana Bisaccia — ki je Muto izjavila, da se je orgije udeležila — je pred nekaj dnevi nenadoma umrla, sedem današnjih prič pa je izjavilo, da

Zunanji minister Piccioni je včeraj pismeno ponudil Scelbi in De Gasperiju, da hoče na vsak način odstopiti. Demokrščanski voditelji so zmedeni: v javnosti bi odstranitev Piccionija v takšnem položaju vzbudila ugoden vtis in zmanjšala nezaupanje v režim, v parlamentu pa bi odstranitev šefa palače Chigi ogrozila majavo vladno večino, ker se demokrščanska desnica, ki snuje iz zasede napad na vlado, ne bi mogla sprijazniti z odstranitvijo svojega uglednega eksponenta, kateremu so visoki položaji v vladi podelili prav kot koncesijo desnim strujam demokrščanske stranke. Rešitev so prepustili jutrišnji vladni seji, prav tako pa tudi sklep, ali naj bo novi načelnik policije, namesto kompromitiranega Pavonea, socialni demokrat Vicari ali demokristjan Vitelli. Socialni demokrati vztrajajo na tem, da je v političnem smislu neprikladno sprejeti demokrščanskega kandidata, in sicer spritno nezaupanja, ki ga je sprožil škandal v javnosti nasprotni krščanski demokraciji.

Kot vselej, je tudi tokrat veliki škandal sprožil vrsto manjših: eden izmed njih je otežkočil preiskavo, ki so jo v imenu vlade zaupali ministru De Carru, predsedniku liberalne stranke. Opozicija je ugotovila, da je De Carru osebn prijatelj advokata Bellavista, ki zastopa markiza Montagnò. S tem je v javnosti ogrožen politični učinek vladne akcije in zato je bil danes že sprožen predlog, naj bi preiskavo izvedla parlamentarna komisija, sestavljena iz predstavnikov vseh strank. Vlada to odklanja, javnost pa si razlaga, da se pač boje, da bi takšna parlamentarna preiskava segla predaleč, oziroma kar je za krščansko demokracijo še nevarnejše — preveč visoko!

Čuječni opoziciji je največja vladna stranka dala danes v roke še en adut: demokristjani so napovedali preiskavo in »moralizacijo« v svojih vrstah. To nalogo pa so zaupali namesniku sekretarja Spataru, o katerem je v poročilu karabinjerjev rečeno, da je precej dober prijatelj markiza Montagnò. Ni posebno težko omagjati zaupanje državljanov v »čistko«, ki jo vodi eden izmed tistih, ki bi jih bilo treba med prvimi očistiti! F. Barbieri

Attilio Piccioni

je Bisaccia dejansko opisala novinarju Muto okoliščine, v katerih je umrla Wilma Montesi.

Težko je bilo prebiti se do dvorane, toda izpovedi prič so se z brzojavno hitrostjo prenašale skozi množico iz sodne dvorane do trga pred pravosodno palačo. Tako je bilo slišati tudi komentarje javnosti: policija je, pravijo, da bi se izognila »škandalu Piccionijevega sina« s spletenjem javnosti zdaj povzročila največji škandal povojne Italije — »škandal režima«.

Medtem ko je v dvorani potekala obravnavna, je politična kronika zabeležila nova dejstva, ki jih je povzročila »zadeva Montesi«.

Medtem ko je v dvorani potekala obravnavna, je politična kronika zabeležila nova dejstva, ki jih je povzročila »zadeva Montesi«.

Veleposlanik Popovič v Clevelandu

New York, 15. marca (Tanjug). Z obiski v Clevelandu in Pittsburgu je dosedanji jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Vladimír Popovič zaključil obhod najvažnejših izseljenskih središč pred odhodom na novo dolžnost. Poslovilni obiski veleposlanika Popoviča, ki se je v ZDA mudil skoro štiri leta, so bile velike manifestacije povezanosti jugoslovanskih izseljencev z njihovo staro domovino.

V Clevelandu, kjer živi kakih 60.000 Slovencev, sta bila veleposlanik Popovič in njegova žena gosta na večerji, ki so jo priredile izseljenske organizacije.

Trgovina z Indonezijo
 Beograd, 15. marca (Tanjug). Ta mesec bo v Jugoslavijo pripeljal trgovinski ataše indonezijskega poslanstva v Rimu g. Sidiq, ki je pooblaščen z našimi

izvoznimi podjetji sklepati trgovinske posle.

Proučil bo možnosti nakupa večjih količin farmacevtskih proizvodov, železne galanterije, gumija, stekla, pisalnih strojev in drugega blaga.

Minister Eden o odnosih s SZ

London, 15. marca (AFP). Odgovarjajoč na vprašanje laburističnega poslanca Lewisa je britanski zunanji minister Eden izjavil, da bo »mislil« na predlog, naj bi Velika Britanija in SZ izmenjali parlamentarni delegacijo.

Pripomnil je, da ne sodi, da je zdaj ravno najprimernejši trenutek, da Velika Britanija sproži pobudo v tem smislu, zlasti ker so bile volitve v Vrhovni sovjet ZSSR šele včeraj.

Italijanska kolonizacija

V tem ko je tržaško vprašanje že zmeraj odprto, si Italija na ne kriplje prizadeva, da bi sprejela narodnostno sestavo Trsta in vse cone A. V tem oziru so značilne zadnje vesti o izselitvi 2100 Tržačanov, med njimi mnogih Slovencev, v Avstralijo. Italija, ki ne ve, kam bi izselila lastne brezposelne, »velikodušno« odstopa Tržačanom 2100 mest za izselitev v Avstralijo, kjer so pozicije za priselitev zelo ugodni. Na eni strani »skrb« za tržaške brezposelne, na drugi pa vsakdanje priseljevanje v cono A novih Italijanov, ki odjedajo kruh pravim Tržačanom. Samo en primer: pri slovenski vasi Stivanu je nastalo italijansko ribičko naselje, čeprav tu ni rib, pa tudi ne gospodarskih pogojev. Priseljenci »ribiči« in njihove družine pa lahko žive tu, ker jih podpira rimska vlada. Ljudi, živeti tu že od nekdaj, pa izseljuje, ker zanje nimajo dela.

Isto se dogaja na področju vse cone A. Samo od l. 1947 do 1953 se je priselilo v to cono nad 40.000 Italijanov. Čeprav je tržaško gospodarstvo v zastoji, čeprav je tu 20.000 brezposelnih, priseljenci lahko dobe zaposlitev, stanovanje, domovinsko pravico in drugo pomoč rimske vlade. Zanje graje posebne stanovanjske hiše in naselja, načrtno razdeljena po slovenski okolici Trsta, zlasti vzdolž obale med Trstom in italijansko mejo.

Vso to akcijo načrtno italijanske kolonizacije cone A uveljavljajo organi italijanske administracije po nepotkih iz Rima. Angloameriška vojaška uprava muha organizatorjem te akcije ne le proste roke, marveč jim nudi tudi vsa denarno pomoč. Slovensko prebivalstvo Trsta in okolice ni zaščiteni proti prodiranju italijanskih kolonistov na njegovo zemljo. Slovenske demokrščanske organizacije cone A so že večkrat protestirale proti kolonizatorski akciji in poudarile, da nasprotuje tudi veljavnim zakonom. Toda vse je bilo zaman. Sloveni v coni A so zdaj dejansko v položaju, ki ni daleč od brezpravja, kolikor lahko imenujemo zakonito stanje in prepise, ki jih je uveljavil fašizem.

Naše javno mnenje protestira proti nasilnemu raznarodovanju cone A Svobodnega tržaškega ozemlja. Jugoslovani ne morejo dovoliti, da bi proti njihovim rojakom še nadalje uporabljali raznarodovalne metode, ki jih je v teh krajih uveljavila Italija, in da bi določbe mirovne pogodbe tržili v škodo slovenskega prebivalstva cone A. Naša dežela ima vsa pravico upreti se vsem vsiljenim spremembam na tržaškem ozemlju. Te spremembe naj bi opravile krivično poseganje po tem ozemlju. V.

KONGRES ZVEZE ŠTUDENTOV ODLOČNEJŠI BOJ PROTI MALOMEŠČANSKIM VPLIVOM

Skoplje, 15. marca
 Med današnjo razpravo na drugem kongresu Zveze študentov Jugoslavije so posvetili posebno pozornost pouku na univerzah. Mnogi delegati so poudarili, da je šolanje študentov na nekaterih fakultetah, zlasti pa na tehničnih visokih šolah, otežkočeno spritno obsežnega gradiva, ki ga ne morejo obvladati niti najboljši študenti v manj kot sedmih letih. Učni programi so še vedno neradni, na fakultetah pa predavajo mnogo predmetov nezadostno pripravljeni profesorji. Po manjkanju učbenikov in skript prav tako vpliva na učni uspeh študentov.

Po razpravi o zakonskem osnutku so sprejeli predlog komisije, naj bi bila pravica študentskih predstavnikov v univerzičnem svetu omejena zgolj na potrjevanje izbire predavateljev. Današnje dopoldansko delo kongresa se je končalo z razpravo

o socialno zdravstvenih in športnih vprašanjih in s predložitvijo predkandidatne komisije za izvolitev novega centralnega odbora Zveze študentov Jugoslavije. Posebno živahna razprava se je razvila v zvezi s predlogom o odpravi otroške doklade in upostavljanju štipendij, ki bi vplivale na učni uspeh študentov.

Popoldne je kongres razpravljal o stikih Zveze študentov Jugoslavije z drugimi študentskimi organizacijami.

Kongres je poudaril potrebo, naj bi mednarodno sodelovanje študentskih organizacij slovelo na načelih enakopravnosti brez slehernega političnega, plemenskega in narodnostnega zastopljanja.

Ob sprejetju resolucije je drugi kongres na temelju sporočila delegacije Zveze študentov Jugoslavije na četrti mednarodni študentski konferenci v Carigradu, ki jo je organiziralo koordinacijsko tajništvo nacionalnih študentskih unij, potrdil stališče jugoslovanske delegacije na tej konferenci. Pozdravil je tudi mo leto trajajoče plodovite sodelovanje študentskih organizacij Jugoslavije, Grčije in Turčije. Kongres Zveze študentov Jugoslavije je centralnemu odboru in vsem organizacijam Zveze študentov za-

stavil nalogo, naj poglobijo sodelovanje z nacionalnimi študentskimi organizacijami nerazvitih dežel Azije, Afrike in Južne Amerike. Na koncu je kongres sklenil, da se bo v organizacijah Zveze študentov v prihodnje okrepilo ideološko in politično delo in da se bo začel odločilnejši boj proti različnim sovražnim malomeščanskim vplivom.

Nocoj so poslali s kongresa predsedniku republike Josipu Brozu-Titu tole pozdravno brzojavko:

»Ker smo spoznali, da je nujno potreben nadaljnji boj za izgraditev novega človeka — študenta socialističnega družbe, bomo še bolj krepili politično, družbeno in znanstveno dejavnost. Naše nadaljnje naloge so, da se strokovno izpopolnjujemo, da sprejemamo znanstvena dognanja, se borimo proti zaostalim in neznanstvenim pojmovanjem ter aktivno sodelujemo pri reševanju univerzitetnih vprašanj.

Organizacije Zveze študentov se bodo tudi v prihodnje resnično zavzemale za ohranitev miru na svetu, borile se bodo za enakopravnost med študenti raznih držav ter podpirale osvobodilni boj zasuženjenih in kolonialnih narodov.«

Vremenska napoved

Vremenska napoved za torek, dne 16. marca 1954: Pretežno oblačno vreme brez bistvenih padavin. Pričakovana temperatura v mejach od 0 do +8 stopinj Celzija, na Primorskem pa od +4 do +12 stopinj Celzija. Veter zahodnih smeri.

KULTURNI OBZORNIK

DNEVI AVSTRIJSKE GLASBE V LJUBLJANI

Bodo poglobili dosedanje sodelovanje med avstrijskimi in jugoslovanskimi glasbenimi delavci... Ljubljana, 15. marca. Včeraj so prispeli v Ljubljano predstavniki avstrijskega glasbenega življenja.

Razstava planinskih akvarelov v Mali galeriji

Ljubljana, 15. marca. Danes popoldne je bila v Mali galeriji Društva slovenskih likovnih umetnikov na Titovi cesti odprta razstava planinskih akvarelov.

Akademski slikar Maks Koželj se je rodil leta 1883 ter živi v Kamniku, kjer ima tudi svoj atelje.

Slikar Koželj je po svojih planinskih motivih dobro znan slovenskemu občinstvu, saj se ukvarja samo s to motiviko.

Casnik »Vidiki« bo pričel znova izhajati. Konec tega tedna bo ponovno začel izhajati casnik študentov beograjske filozofske fakultete.

Angleški profesorji bodo obiskali evropske univerze

V Jugoslavijo prispe profesor V. De Sola Pinto, predstojnik oddelka za angleški jezik na univerzi v Nottinghamu

Več profesorjev angleških univerz bo v marcu obiskalo 9 evropskih dežel, med njimi tudi Jugoslavijo.

Sporod proslave Srečka Kosovela

- DRUŠTVO SLOVENSkih KNJIZEVNIKOV
ob petdesettletnici rojstva
Alejo Srebotnjak: Pesem. Poje zbor Slov. filharmonije.

umetniki vrnili obisk avstrijskim umetnikom na Dunaju, v Gradcu in v drugih avstrijskih mestih.

Na tiskovni konferenci je goste pozdravil predsednik društva skladateljev Matija Bravničar, nakar je dr. Wilhelm Waldstein, dalje skladatelj dr. Josip Marx, skladatelj profesor Alfred Uhl, šef glasbenega oddelka radia v Gradcu Ernest Ludwig Uray, direktor radia RWR Emerich Zillner, skladatelj Robert Fanta, zastopnik založbe Doblinger Christian Wolff, dirigent Randolph in drugi.

Ob gostovanju celovškega mestnega gledališča

Preteklo soboto in nedeljo je gostovalo celovško mestno gledališče v ljubljanski Operi. Takšna gostovanja so vsakelej pomembna, saj mnogo prispevajo k nadaljnjemu utrjevanju kulturnih vezi med nami in našimi sosedi na severu.

Stojadinovič Ratko: Portret

Beogradu in v Zagrebu izredno navdušeno, čeprav je bil program samo nekakšen izbor iz klasične in moderne avstrijske glasbe, kajti teže je dati večji pregled. Zatem je govoril o dosedanjih odnosih med avstrijskimi in jugoslovanskimi glasbeniki, ki so bili do sedaj sila pristrani.

V daljšem razgovoru so nato avstrijski glasbeniki izrazili svoje dosedanje vtise o turneji po Jugoslaviji in navdušeno izjavljali, da so našli topel sprejem ne samo med glasbeniki, temveč tudi med občinstvom.

Ob gostovanju celovškega mestnega gledališča

šem odru z Millöckerjevo opero »Dijak prosjak«, ki jo je naše občinstvo navdušeno sprejelo. Tudi letos so se nam goste predstavili z delom iz operetne literature, s Straussovim »Netopirjem«, ki je zavzel program obeh večerov.

»Netopir« predstavlja krono odrske ustvarjalnosti velikega kralja valčkov; delo je vse polno duhovitih glasbenih domislekov, ki vro kot iz neusahljivega vira, a je v celoti muzikalno tako »kreno občuteno, da te mora zati. Dramatska stran je seveda zelo naivna, ne brez neskladnosti, docela odmaknjena človeku in problematiki današnje stvarnosti in skratka ne prenese resnejšega dramaturškega premotrihanja; vendarle pa izžareva tudi toliko pristnega humorja, da se človek lahko iz vsega srca nasmeje.

Pri presoji poustvaritve operete moramo vsakelej imeti v vidiku, da ta zahteva docela svoj stil; zato jo je pač treba ocenjevati z docela drugimi vidiki kot na pr. komično o vero ali komedijo. Izvedbi »Netopirja« celovškega mest. gledališča je treba izreči vse naše priznanje, bila je po svoji glasbeni kakor tudi igralski strani skrbno pripravljena in je v glavnem dobro ogodila stil klasične dunajske operete, ne glede na nekatere manjše pomanjkljivosti: bilo bi želeli več novosti režijskega koncepta, nekoliko več tistega Straussovega poleta in ognjevitosti, pa tudi več popolne preciznosti v orkestru.

Nastopajoči so bili močnejši po igralski kot po pevski strani svojih vlog. Mestoma je motilo malce premočno karikiranje, čeprav je karikiranje samo na sebi v opereti docela na mestu. Včasih je bila tudi opazna nepopolna izenačenost v izdelanosti glavnih in obrobnih figur. Od pevcev sta prednjačili predvsem Maria Bowden kot Rosalinda s svojim toplo občutenim prednašanjem in Margaret Cornell v vlogi Adeline s svojo ljubkostjo in živahnostjo. Še posebno priznanje zasluži Theo Knapp, ki je nastopil v govornih vlogih jetniškega paznika Froscha. Posamezni ansambli, zbor in orkester so dosegli zadovoljivo ubranost, baletni valčki pa kažejo tudi umetniško stremljenje celovškega gledališča na tem področju. Predstava je močno ogrela prisotno občinstvo, ki je nastopajoče nagradilo z navdušenim aplavzom.

Jože Sivce

Socialistično gibanje v Vojvodini (1890-1918)

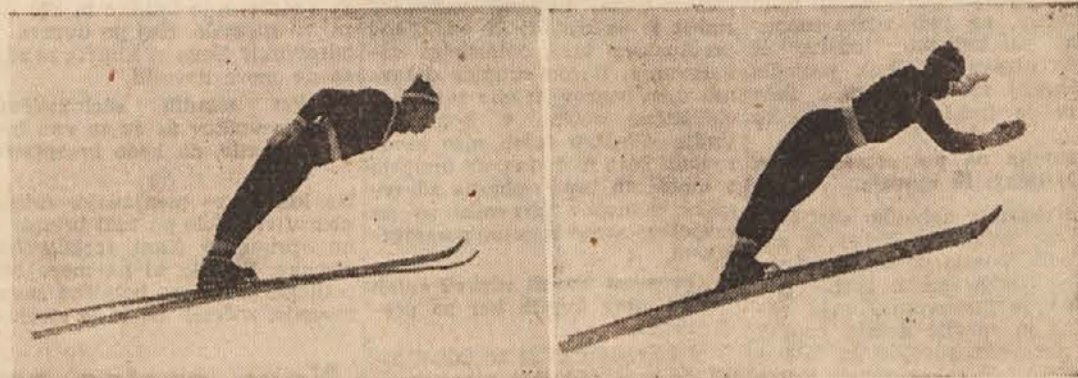
(Založba »Bratstvo-Jedinstvo«, Novi Sad, 1954)
Nedavno je v Novem Sadu izšel zbornik izbranih sindikalnih, partijskih in drugih dokumentov o organiziranju delavskega gibanja v Vojvodini, ki ga je sestavil odbor za proslavo 50-letnice srbskega socialnodemokratskega gibanja.

Ker zgodovina političnih in gospodarskih borb delavskega razreda v Vojvodini od 1890 do 1918 še ni obdelana, ker je bilo uničeno mnogo dokumentov tiska, letakov in brošur, bo ta zbirka več kot sto dokumentov nedvomno prispevala k boljšemu seznanjanju z zgodovino revolucionarnega gibanja naših narodov.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

V dolini Planice 971 poletov

Finci in Norvežani zapustili najboljši vtis — Alfredsen, Hyvärinen, Laaksonen dobili za slog oceno 18 — Našim tekmovalcem manjka rutine — Od jugoslovanskih skakalcev najbolj ocenjen Rogelj

TO STA DVA MOJSTRA IZ FINSKE Silvenoinen in Pokka

Planica, 14. marca. Planica se je vnovič predala svoji samoti. Tekmovalci so odšli na izlet. Vse je postalo puho in prazno in šele čez tri leta bo spet zablajčala v polnem slajlu. Prihodnje sezono so na vrsti Kulm in Obersdorf.

VZLICO DEJZU DOBER OBRACUN
Letošnji obračun je zelo dober. Izvedli so skupno 22 poletov — če računamo samo skoke nad 80 m. Odstotek padcev je ostal še nadalje nizek, kar je značilno za Bloudkove skakalnice. V treh dneh tekmovanja je bilo samo 28 padcev: več kot dober odstotek, zlasti če upoštevamo, da je bilo zadnja dva dni tekmovalna vreme zelo slabo.

Pričakovani smo, da bo to pot Planica proslavila še en jubilej: tisoči poletov v dolini Tamara. Toda do tega ni prišlo, ker v nedeljo niso izvedli tretje serije skokov. V dvajsetih letih obstoja Planice je bilo 971 poletov. Od tega je bilo padcev kakih 10%. V primeri z 1948. so bili tokrat doseženi lošiji rezultati. Medtem ko je bilo takrat samo 33 poletov nad sto metrov, so letos tekmovalci 54 krat preteleti to mejo.

SVEDI SO RAZOČARANI
Na jubilejni proslavi Planice se je zbralo tudi nekaj znanih skakalcev svetovnega slovesa. Pri tem mislimo predvsem na Sveda Oestmanna, Holmströma in Finca Hyvärinena. Čeprav so Svedi prijavili ekipo z zvonečimi imeni in veljali za favorite, so nas najbolj razočarali. Če bi ne bilo Pettersona, bi njihove udeleže po rezultatih skorajda ne opazili. Oestmann je osemnajsti, Erlanson 21., Holmströma pa ni niti

DRŽAVNO MOSTVENO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Brez presenečenj

Podobnik premagal Grujića 2:1

Zagreb, 15. marca — Danes se je začelo državno mostveno prvenstvo v namiznem tenisu. Sodelujejo devet moštvo. V prvih tekmah ni bilo večjih presenečenj. Zmagali so favoriti. Najhušji boj je bil državni prvak Spartak proti zagrebški Svobodi. Subotični so s težavo zmagali z rezultatom 5:4, dasiravno so Zagrebčani vodili s 4:2. Presenečenje je tudi zmaga igralca Slavije Podobnika nad Grujićem 2:1.

Rezultati: Graficar — Vojvodina 5:0, Zeleničić — Hajduk 5:1, Graficar — Projektor 5:1, Partizan — Hajduk 5:0.

Popoldansko tekmovanje ni prineslo nobenih presenečenj. Favoriti so svoje nasprotnike zanesljivo premagali: Spartak — Vojvodina 5:1, Svoboda — Slavija 6:0, Partizan — Zeleničić 5:0.

London — Za bližnje svetovno prvenstvo v namiznem tenisu od 6. do 14. aprila v Londonu se je prijavilo že kakih 400 športnikov iz 38 držav. To je največje število udeležencev na svetovnih prvenstvih v namiznem tenisu. Sedanje svetovno prvenstvo bo bržkone eno izmed doslej najbolj množičnih mednarodnih tekmovalj (ne vseh olimpijskih iger).

Zadnje poročilo našega dopisnika Vojeta Čučka o svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu iz Stockholma se glasi:
Vrh svetovnega prvenstva je bila finalna tekma med Kanado in SZ. Zanimanje je bilo veliko. Borba je obetala mnogo, saj so se pomerili tehnično boljši Kanadčani in drsalno ter kondicijsko odličnejši Rusi. Vstopnice so bile že več dni prej razprodane. Boj za mesta na tribunah se je začel že tri ure pred začetkom tekme. Uro pred začetkom je bil olimpijski stadion zaseden do zadnjega kotička. Nihče ni podvomil v zmago Kanade, saj bi jim že, zaradi odličnega koliknaka, zadostoval za zmago na prvenstvu polovičen uspeh.

DVA GOLA IZ GNEČE

Ze prve minute je bilo opaziti, da je tempo igre Kanadčanov počasnejši od tempa, ki so ga pospeševali ruski igralci. Gledalci so pričakovali, da bodo Kanadčani z rutino in tehnično nadmočje zmeli ofenzivne nasprotnike. V 5. minuti pa je bila pred kanadskimi vrati gneča. Nastal je nesporazum Rusi so dosegli prvi gol. Med gledalci je zavrsalo kot v panju. Nekaj minut kasneje so iz podobnega položaja Rusi dosegli tudi drugi gol.

TAKTIČNA NAPAKA KANADČANOV

V naslednjih minutah so Kanadčani taktično pogrešili. Začeli so namreč z ostro igro. Ruske napadalce so skušali zaustavljati z ostrimi starti. To pa jim ni vedno uspelo, ker so se Rusi kot odlični drsalci temu vedno pravočasno izognili. Pri enem takem napadu je eden najboljših kanadskih napadalcev treščil z glavo

med 33. tekmovalci. Mar ni to slabo za tako ugledne predstavnike smučarskih skokov, kot so Svedi?

Najboljši vtis so napravili Finci in Norvežani. Alfredsen in Slattvik sta se po slogu in elegantni res odlikovala pred vsemi ostalimi. To kažejo tudi sodniške ocene. Samo Alfredsen in Finca Hyvärinen in Laaksonen so dobili po 18 točk za slog. Čeprav to ni bilo ekipo tekmovanje, je zanimivo primerjati, koliko

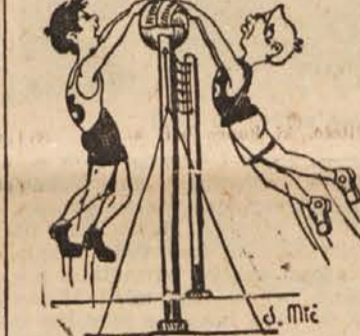
je katera država zbrala točk. Poglejmo rezultate: Finci 1235,8, Avstrije 1150, Norvežani 1124,8, Jugoslovani 989, Svedi 840, Nemci 757,5, Svicarji 749,6 in Francozi 683 točk.

EDINO ROGELJ

Naša ekipa je izvezala Roglja in Finčarja bila sestavljena iz mladih skakačev. Le-ti so zlasti, kar se sloga tiče, zaostajali za tujimi tekmovalci. Povprečno so naši za slog dobili 13 točk. Edino Rogelj je dobil več — 16 točk. Njega kvalijo tudi trenerji tujih ekip. Sicer pa so naši tekmovalci pokazali, da so nadarjeni, vendar jim manjka rutine.

MEDNARODNI ODOJKARSKI TURNIR V LISBONI PRVA ZMAGA

Jugoslavija : Nizozemska 3:0

Francoska reprezentanca je premagala Portugalsko A reprezentanco z rezultatom 3:0 (15:9, 18:16, 15:12).

Uspešen nastop Bača na francoski rivieri

Pariz, 15. marca. Mladi zagrebški teniški igralec Bačo je uspešno igral tudi na drugem teniškem turnirju v Cannesu na francoski rivieri. V prvem kolu je premagal francoskega teniškega igralca Paccarda s 6:2, 6:4. V istem kolu je Avstralec Molloy premagal Jageca s 5:7, 6:2, 4:6.

Skupine za »Pokal Galen« določene.

Organizacijski odbor teniškega tekmovanja za »Galen pokale« je izbral skupine za letošnje tekmovanje, ki bo od 27. julija do 1. avgusta. Jugoslavija je v skupini s Švedsko in Nemčijo.

Tri zmage boksarjev Metaleca

Bern, 15. marca. Zagrebški Metalec je na svoji turneji po Švici premagal vse nasprotnike. Najprej je premagal moštvo ABC z rezultatom 16:4, zatem pa v Luzernu tamkajšnje moštvo s 13:5 in v Bielju krajevno moštvo z 12:6.

V zadnjih dveh dvobojih so boksarji nastopili v devetih kategorijah, ker Svicarji niso imeli predstavnika v mušji kategoriji. Metalec je že odptoval v Zah. Nemčijo.

Aschafenburg, 14. marca. Bokarsko moštvo »Spartak« je večerj premagalo v Aschafenburgu boksarje »Sportvereina 1860« z visokim rezultatom 18:7.

ZADNJE POROČILO VOJETA ČUČKA S SVETOVNEGA PRVENSTVA V HOKEJU NA LEDU

7:2 senzacija za športni svet

Kondicija in hitrost prinesla Rusom v finalni tekmi s Kanado visoko zmago

Zadnje poročilo našega dopisnika Vojeta Čučka o svetovnem prvenstvu v hokeju na ledu iz Stockholma se glasi:

Vrh svetovnega prvenstva je bila finalna tekma med Kanado in SZ. Zanimanje je bilo veliko. Borba je obetala mnogo, saj so se pomerili tehnično boljši Kanadčani in drsalno ter kondicijsko odličnejši Rusi. Vstopnice so bile že več dni prej razprodane. Boj za mesta na tribunah se je začel že tri ure pred začetkom tekme. Uro pred začetkom je bil olimpijski stadion zaseden do zadnjega kotička. Nihče ni podvomil v zmago Kanade, saj bi jim že, zaradi odličnega koliknaka, zadostoval za zmago na prvenstvu polovičen uspeh.

DVA GOLA IZ GNEČE

Ze prve minute je bilo opaziti, da je tempo igre Kanadčanov počasnejši od tempa, ki so ga pospeševali ruski igralci. Gledalci so pričakovali, da bodo Kanadčani z rutino in tehnično nadmočje zmeli ofenzivne nasprotnike. V 5. minuti pa je bila pred kanadskimi vrati gneča. Nastal je nesporazum Rusi so dosegli prvi gol. Med gledalci je zavrsalo kot v panju. Nekaj minut kasneje so iz podobnega položaja Rusi dosegli tudi drugi gol.

TAKTIČNA NAPAKA KANADČANOV

V naslednjih minutah so Kanadčani taktično pogrešili. Začeli so namreč z ostro igro. Ruske napadalce so skušali zaustavljati z ostrimi starti. To pa jim ni vedno uspelo, ker so se Rusi kot odlični drsalci temu vedno pravočasno izognili. Pri enem takem napadu je eden najboljših kanadskih napadalcev treščil z glavo

ob ograjo. Ker so že v eni izmed minutnih tekem Kanadčani izgubili bramnika Chapmana (zlom čeljusti), je ta izguba močno oslabilo njihovo moštvo.

RUSI SO BILI SAMI PRESENEČENI

Občinstvo je bilo zelo objektivno. Obojestranske akcije je nagradjevalo z močnim plaskanjem. Kljub dvema goloma razliki so gledalci še vedno verjeli v zmago Kanadčanov, čeprav

SENZACIJA

Ker je bila zmaga že zagotovljena je sovjetsko moštvo igralo mlahanje. Odličnemu bramniku Kanade Šhiliću pa se je posrečilo še zmanjšati razliko 7:2. Nekaj obojestranskih napadov ni več rodilo golov. Rezultat 7:2 je bil za ves športni svet senzacija. Moštvo tovarne Lindhurst Motors, ki je na prvenstvu zastopalo Kanado, je poraz sprejelo športno in tekma je proti pričakovanjem minila brez incidentov.

SAH

DVOBOJ SZ : ARGENTINA

Buenos Aires, 15. marca. Sahovska reprezentanca Sovjetske zveze je prispeja z letalom v Buenos Aires. To je prvo gostovanje sovjetskih zahistov izvev Evrope. Sovjetski zahisti bodo v dvoboju proti Argentini nastopili brez Botvinkina in Smislova, ker bosta ta dva imela dvoboj za svetovno prvenstvo v Moskvi. Dvoboj med Argentino in SZ se začne jutri v Buenos Airesu. V argentinskem moštvo so: Najdorf, Bolbochan, Bimar, Panno, Rosseto, Maderna, Elisakazes in Pilnik.

Na turnirju sodelujejo tudi A in B reprezentanci Portugalske ter reprezentanci Francije, Nizozemske in Jugoslavije.

Odlični avstrijski smučarji na Jahorini

Dunaj, 15. marca. Avstrijska smučarska federacija je določila tri svoje smučarje, ki bodo sodelovali na mednarodnem tekmovanju na Jahorini. To so: Ernest Oberreigner, Hans Seuger in Toni Mark. Na nedavnem svetovnem smučarskem prvenstvu na Švedskem je bil Oberreigner tretji v smuku. Na Jahorino bosta prispejala tudi avstrijska smučarja Hochleitner in Frandl.

Smučarsko prvenstvo UDV in LM.

Z veseloletom in tekom na 15 km je bilo končano tretje smučarsko prvenstvo pripadnikov UDV in Ljudske milice na Papovi Sabki. V veseloletu je bil prvi Jože Pogrančnik (Slovenija), v teku na 15 km pa Svana (Slovenija).

Prvo bolniško zavarovanje v Indiji

Prebivalci te velike dežele še zmeraj umirajo v množicah brez zdravniške pomoči

Indijo je svet poznal še nedavno večidel po lakoti in zaostalosti na vseh področjih družbenega življenja. Dokler so vladali v tej deželi Angleži in njim podrejeni, pa tudi vdani maharadže, se indijsko ljudstvo ni moglo otresti žalostnih posledic odvisnosti in izkoriščanja. Sele ko se je Indija osvobodila, ko je stopila na pot samostojnega življenja in razvoja,

so se razmere nekoliko izboljšale. Zdaj se polagoma dviga iz zaostalosti. Seveda pa ima pred seboj še dolgo in naporno pot, preden se bo uvrstila med napredne in razvite dežele, čeprav ima naravnih pogojev za to neprimerno več kakor mnoge druge dežele.

Kako težko je še zmeraj življenje indijskega ljudstva, si pri nas sploh ne moremo misliti. Tam so še širne pokrajine brez osnovnih pogojev za količkaj znošna, človeka dostojno življenje. Ne le,

munalne politike. Po dolgem prekanju in hudih bojih se je občinski upravi posrečilo asfaltirati srednji del glavne ceste in postaviti nekaj uličnih svetilk. V Indiji je še zmeraj 99 odstotkov prebivalcev brez bolniškega zavarovanja. Razen skupine državnih uslužbencev in ene same socialistične občine v Bombayju ljudje bolniško sploh niso zavarovani. Zato ni čudno, da umirajo v množicah brez sleherne zdravniške pomoči. Zdravniki so na razpolago samo bogatim posameznikom,

preprost človek zdravil sploh ne more kupiti, ker so predraga.

V Luknovu so se socialisti lotili na tem področju pionirskega dela. Zgradili so kliniko socialnega zavarovanja. Seveda ne smemo misliti, da gre za kliniko v našem smislu. Preuredili so samo večjo hišo in jo zelo skromno opremili. Za zdaj obsega bolniška blagajna 400 družin in pri-

celo penicilin že ima na razpolago. Pregledov je imela ambulanta že nad 900. V blagajniški knjigi sta samo dve postavki: 360 rupij za vzdrževanje klinike in 370 rupij za zdravila. Kaj pa uprava in zdravniki? Tega si klinika za zdaj še ne more dovoliti.

Pet mladih socialističnih zdravnikov se je za eno leto zavezalo, da bodo brezplačno delali.

Na kliniki se menjavajo. Administrativno delo pa tudi brezplačno opravljajo člani socialistične stranke. Seveda to ne more biti podlaga za trajno bolniško zavarovanje, začetek pa je le storjen.

Novo cestno omrežje v Benetkah

Benetška mestna uprava je pripravila obširen načrt o ureditvi prometa. Benetke bodo povezati z okoliškimi otoki in celino. Zato bodo zgradili več kilometrov dolgo cestno omrežje, večidel pod zemljo, in sicer od sedanjega konca avtomobilske ceste do

Največja žarnica

Največjo in najmočnejšo električno žarnico so oni dan preizkusili na trgu pred Rockefellerjevim nebatičnikom v New Yorku. Žarnica meri v obsegu dober meter. Visoka je nad 1 m in je 75.000 vatna. Izdelali so jo v spomin na Edisonov rojstni dan. Dne 11. februarja je minilo 107 let od Edisonovega rojstva. Edison je pred 75 leti izumil električno žarnico.

Zlato je teklo v mesto

V Cuibi v Braziliji so imeli nedavno hude nalive. Deroča voda je sprostila kepice zlata in jih prinesla v bližino središča tega mesteca. Kepico zlata, težko 54 gr, so razstavili v neki izložbi. Neki reporter je našel kepico zlata na vrtu svoje hiše. Menda se še nikoli ni zgodilo, da bi voda naplavila v mesto zlato.

Starši ustreljenih sinov Cervi

Indijska mati z otrokoma počiva ob cesti

da milijonom primanjkuje živil, murveč ponekod niti pitne vode nimajo.

V Luknovu, glavnem mestu države Utar Radeš, ki šteje 63 milijonov prebivalcev, ima 30.000 ljudi samo štiri priključke na vodovod.

Po več ur morajo ljudje stati v vrstah, če hočejo dobiti vode. To pa še niso največji reveži v mestu, saj imajo vsaj streho nad glavo in skromen zaslužek. Mnogi jim zavidajo, ker morajo sami poleti in pozimi spat na prostem. V Bombayju, ki ima 2.200.000 prebivalcev, jih nima strehe nad glavo 250.000.

Toda že se kažejo tudi v Luknovu prvi sadovi socialistične ko-

spevek znaša 1 odstotek vseh dohodkov družine. Zavarovanci imajo brezplačno zdravniško pomoč in zdravila. Razen tega pa lahko klinika nudi tudi drugim bolnikom cenejša zdravila. S ponosom pripoveduje mlad zdravnik te prve bolniške blagajne v Luknovu, kaj vse je že dosegel;

Hitrost ptic selivk

Naravoslovci so sestavili tabelo o hitrosti poleta ptic selivk na njihovih poteh. Med pticami selivkam je ena najhitrejših neka vrsta ameriškega deževnika, ki preleti od Aljaske do Havajev kakih 3000 km v 33 do 43 urah. Pomisliti je treba, da mora ta ptica v eni sekundi preleteti 26 m. Po hitrosti sicer zaostaja za njo polarna lastovka, pač pa jo prekaša po odpornosti in vztrajnosti. Preleti namreč 33 km, za kar potrebuje 20 minut. Pri nas je najhitrejša ptica selivka divja raca, ki preleti na uro kakih 122 km. Jereb preleti na uro 80 km, sokol pa 78.

Rastlinstvo v Arktiki

Profesor za botaniko na univerzi Stanford v Kaliforniji dr. William Steere se je vrnil z raziskovalne odprave z arktičnega področja z dokazi, da tam v nasprotju z dosedanjimi trditvami vendarle raste nekatere nižje vrste rastlin. Rekel je, da arktična »ledena pustinja« v resnici ni pustinja, temveč da je prej podobna neskončni stepi s travo, segajočo do glezljcev. Tu pa tam so na arktičnem področju celo pašniki. Koze in goveja živina lahko odgrebejo sneg in najdejo pod njim toliko trave, da se za silo prehranijo.

otokov Certosa, Gignole in Sant Erasmo ter do polotoka Treperti. Tako bodo zelo redko naseljena področja priključili mestu. Benetke imajo več industrijskih podjetij, ki se ne morejo razvijati, ker je dovoz in odvoz blaga po morju zelo drag. S tem proizvodni stroški znatno narastejo. Ko pa bodo zgradili cestno omrežje, ne bo več treba prevažati blaga po morju. Ceste bodo prilagodili sedanjemu slogu in licu Benetk. Tudi ventilacijske naprave starinskega lica Benetk ne bodo motile.

SEDEM SINOV HKRATI SO USTRELILI FAŠISTI

revnemu italijanskemu kmetu Alcidu Cerviju, ker so podpirali partizane

Mnogo je bilo v minuli vojni pretresljivih tragedij, ob katerih se mora človek zgroziti. O njih so napisali očividci kupe knjig. Ljudje so ob prebiranju teh knjig kar nekako otopeli, saj opisujejo toliko grozot, nasilja, mučenja, prelivanja krvi, požigov in drugih zločinov, da človek ne ve, kje bi začel in kje nehaj strmeti nad tolikšno podivjanostjo fašizma in nacizma. Ena najpretresljivejših tragedij se je odigrala prav v deželi fašizma, Italiji, kjer so fašisti hkrati ustrelili sedem sinov revnega kmeta.

Blizu Reggio Emilie žive zdaj na lepo obdelani kmetiji štiri vdove z blizu 80 letnim starčkom in 11 otroki. Nekega novembra sivega jutra leta 1943 je odšlo iz te kmečke hiše v smrt sedem bratov; najstarejšemu je bilo 42,

najmlajšemu pa 22 let. Zvezani skupaj za roke in obkoljeni od podivjanih fašistov so molče in ponosno dvignjenih glav stopali na morišče. V hiši so ostale le žene štirih starejših bratov in deset otročičev, katerim se je nekaj mesecev pozneje pridružil še enajsti, ostala je skrušena mati, ki jo je gorje kmalu potem strlo, in ostal je oče Alcide Cervi. Oče ni utegnil žalovati za svojimi ljubljenski sinovi. Okrog njega so se zbirale obupane žene z nič hudega slutničimi otročiči v pričakovanju, da bo prevzel gospodarske posle in jih po svojih najboljših močeh vodil, saj je bil od tega odvisen njihov vsakdanji kruh.

In oče je strašno tragedijo preživel, da bi rešil otroke svojih sinov. Ko je vseh sedem sinov hkrati padlo pod fašističnimi krogli, družina Cervi zemlje sploh še ni imela. Zdaj ima posestvo, da se na njem za silo preživlja. Stradali so in garali, da so prihranili toliko, da so zemljo kupili. Pretresljiva je zgodba te družine, da človek skoraj ne more verjeti, da je resnična, še manj pa, da se je odigrala v deželi, ki se ponaša z dvatisočletno kulturo.

Cervijevi sinovi so se razliko-

vali od drugih kmečkih fantov po svojem znanju. Brali niso samo strokovnih knjig o kmetijstvu, marveč so imeli doma tudi debele knjige, iz katerih so se učili zgodovine, brali so Danteja, Homerja in dela novejših književnosti. Bili so izobraženi, pošteni, pridni fantje, vezala jih je vzornostna bratovska ljubezen. S svojim očetom so bili prvi v teh krajih, ki so 8. septembra 1943 začeli boj proti fašistom in Nemcem. Z nekaterimi iz koncentracijskih taborišč pobeglimi priporniki so pogнали v zrak poslopje fašističnega prezidja v Toanu, pozneje pa razorožili karabinjerje v vojašnici v Rio. Njihova hiša je bila zavetišče mnogih svobodoljubnih borcev, ki so morali bežati pred fašisti. Cervi in njegovi sinovi so pridno podpirali partizane. Na dan aretacije so se skrivali v njihovi hiši dva Angleža, dva Rusa, en Afričan in en Francoz. Ko je 150 fašistov hišo obkolilo, so se vsi borili proti njim. Šele ko jim je pošlo strelivo in ko se je zažgana hiša podirala nanje, so pred premočjo klonili trdno prepričani, da se jim bo pozneje posrečilo pobegniti.

Oče je sledil svojim sinovom v zapore in pozneje pripovedoval, kako junaško so se držali. Zlasti starejša dva sta izpričala veliko junaštvo, ko sta hotela prevzeti nase vso krivdo, da bi rešila mlajše brate smrti. Neke noči pa so partizani ubili nekega fašističnega kolovodjo in vseh sedem Cervijevih sinov je fašistična tolpa odgnala na morišče in ustrelila. Padli so kot talci.

»Drži gosli pod brado.«
»Pod katero?«

Anekdoti

SHAW O GENIALNOSTI

Neki prijatelj je nekoč vprašal slavnega angleškega pisatelja Bernarda Shawa:

»Kaj misliš, ali se genialnost podeduje?«

»Hm, tega ne bi mogel trditi, ker nimam otrok.« je odgovoril Shaw.

KDO MU JE RAZBIL NOS?

Neki nadobudni fant je prinesel prisatelju Marku Twainu pesem, o kateri je trdil, da je najlepša, kar jih je kdaj napisal Twain jo je prebral, ne da bi trenil z očesom, potem pa je vprašal fanta:

»Ali ste te stihe že komu prebrali?«

»Ne,« je odgovoril fant.

»Kdo pa vam je potemtakem razbil nos?« je vprašal Twain osuplega pesnika.

Nova zaščitna obleka proti ognju

Nedavno izdelana zaščitna obleka proti ognju. Kljubuje vročini 2000°C. Posebna tehnična komisija jo je že preizkusila in ugotovila, da je človek v njej popolnoma varen pred ognjem.

TRIJE tovariši

E. M. REMARQUE

ROMAN 22

Da bi ga razvedril, sem ga skušal pripraviti do tega, da bi karkoli preizkusil. Navadno so postali kupci s tem dostopnejši. Bal sem se, da mi bo sicer zaspal.

»Za tako velik avto je poklopec motorja posebno lahak,« sem dejal. »Poskusite ga sami zapreti. To lahko storite z eno roko.«

Toda Blumenthal je menil, da to ni potrebno, češ da že vidi. Na vso moč sem zaloputnil vrata, potem pa sem jel tresti kljuko.

»Nič se ne gane. Čvrsto ko volan. Kar poskusite...«

Blumenthal ni poskusil. To se mu je zdelo samo po sebi umevno. Preklicano trd oreh.

Pokazal sem mu okenca. »Igraje lahko se odpirajo. V poljubni višini so trdna.«

Ni se ganil.

»Povrhu še nezlomljivo steklo,« sem nadaljeval že nekoliko obupan »Neprecenljiva prednost! Tamle v delavnici stoji Ford...« In povedal sem mu, kaj se je zgodilo s pekovo ženo nekaj pa sem si še izmislil, namreč, da se je smrtno ponesrečil tudi otrok.

Toda Blumenthalovo notranje življenje je bilo čvrstoko železna blagajna.

»Nezlomljivo steklo imajo vsi avtomobili,« me je prekinil, »to menda ni nič posebnega.«

»Nezlomljivo steklo pri nobenem avtomobilu ne spada k serijski opremi,« sem odgovoril z rahlo ostrino. »Kvečjemu pri nekaterih tipih prednja šipa. Nikakor pa ne velika stranska okenca.«

Zahupal sem in začel opisovati notranje udobje — kovček, sedeže, predalčke, pretikala — opisal sem sleherno podrobnost. Blumenthalu sem pomnil celo vžigalnik in porabil priložnost, da sem mu ponudil cigareto, da bi ga morda s tem spravil v dobro voljo — pa jo je odklonil.

»Hvala, ne kadim,« je dejal in me tako zdolgočaseno pogledal, da se je nenadoma oglašil v meni strašen dvom: morda pa sploh ni bil namenjen k nam, morda se je samo zmotil in hotel kupiti nekaj čisto drugega, strojček, da bi šival gumbnice, ali radijski aparat, pa je stal tu samo malce neodločen, preden bi nadaljeval svojo pot.

»Napraviva poskusno vožnjo, gospod Blumenthal,« sem predlagal naposled že močno naveličan tega prigovarjanja.

»Poskusno vožnjo?« je odgovoril, ko da sem rekel železniška postaja.

»Da, poskusno vožnjo. Saj vendar morate videti, kaj avto zmore. Leži ko deska na cesti. Kakor na tračnicah. In motor vleče, kakor da je ta težki avto puh.«

»Ah, poskusne vožnje...« Zamahnil je z roko, ko da hoče vreči nekaj proč. »Poskusne vožnje ničesar ne pokažejo. Kar avtomobilu manjka, opazi človek vedno šele pozneje.«

Seveda, ti železni satan, sem pomislil ogorčeno, ali mar misliš, da te bom z nosom porinil v to? »No, pa ne, če ne želite,« sem dejal in opustil še zadnje upanje. Mož ni hotel, to je bilo jasno.

Tedaj pa se je nenadoma obrnil, mi pogledal naravnost v oči in dejal tiho, ostro in zelo hitro: »Koliko stane ta avto?«

»Sedem tisoč mark,« sem odgovoril, ne da bi trenil z očesom, ko da sem ustrelil s pištolo. Ta mož ni smel opaziti, da sem le za hip razmišljal, to sem vedel. Vsaka sekunda obotavljanja bi veljala tisoč mark, ki bi jih bil zbil z mešetarjenjem. »Sedem tisoč mark netto,« sem ponovil odločno in pomislil: če zdajle ponudiš pet, ga lahko vzameš.

Toda Blumenthal ni ponudil ničesar. Samo kratko je zasopihal.

»Mnogo predrag!«

»Seveda!« sem dejal in opustil sleherno upanje, da bi mu ga prodal.

»Kako to seveda?« je vprašal Blumenthal iznenada dokaj človeški.

»Gospod Blumenthal,« sem odgovoril, »ali ste dandanašnji že srečali človeka, ki na ceno odgovori kaj drugega?«

Pazljivo me je pogledal. Potem pa je spreletel njegov obraz komaj viden žarek smehljaja. »Drži. Toda avto je res predrag.«

Nisem verjel, da prav slišim. To je bila naposled prava beseda! Kupčeva beseda. Ali pa je šlo za novo vražjo zavijanje?

V naslednjem trenutku je prišel skozi dvoriščna vrata eleganten gizdalin. Iz žepa je privlekel časnik, še enkrat primerjal hišno številko in stopil k meni. »Ali je tu naprodaj Cadillac?«

Prikimal sem ves osupel spriču rumene bambusove palice in gizdalinških rokavic iz jelenje kože.

»Ali bi si ga lahko ogledal?« je vprašal, ne da bi trenil z očesom.

»Tale tu je naprodaj,« sem dejal, »ali pa bi morda malo potrpežli, ker imam še opravke. Izvolite dotlej posedeti v delavnici.«

